

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/49/2003

POGORSZENIE NASTROJÓW SPOŁECZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2003

- Początek marca przyniósł znaczne pogorszenie się nastrojów społecznych. Obecne wskaźniki nastrojów są zbliżone do notowanych w okresie ich załamania się w grudniu. Ci, którzy uważają, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, stanowią niespełna jedną piątą ogółu badanych (19% - spadek o 5 punktów). Natomiast ponad dwie trzecie (68% - wzrost o 6 punktów) negatywnie ocenia rozwój sytuacji w kraju. Co ósmy respondent (13%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.
- Wzrósł również krytycyzm w ocenie sytuacji politycznej. Ponad połowa badanych (52%, wzrost o 9 punktów) postrzega tę sytuację negatywnie, a tylko 6% - pozytywnie; co trzeci respondent (33%) uznaje ją za przeciętną. Mniej pogorszyły się oceny sytuacji gospodarczej. Blisko trzy czwarte badanych (72%, wzrost o 4 punkty) ma o niej krytyczną opinię, ponad jedna piąta (22%) uważa ją za przeciętną i tylko 3% ocenia ją pozytywnie.
- Nieco gorsze niż w lutym są także opinie pracujących o kondycji ich zakładów pracy - z 29% do 34% wzrosła liczba osób określających ją jako złą. Co trzeci badany (33%) twierdzi, że jest przeciętna, a nieco mniej (31% - spadek o 2 punkty) uważa, że jest dobra.
- Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Od lutego wzrósł (o 5 punktów - do 38%) odsetek osób spodziewających się pogorszenia sytuacji w ciągu najbliższego roku. Nadal najwięcej badanych (44%) uważa, że nic się nie zmieni, a tylko co dziesiąty (10%, spadek o 4 punkty) oczekuje zmian na lepsze.
- Częstsze niż w lutym są przewidywania dotyczące pogorszenia się sytuacji politycznej (24% - wzrost o 7 punktów), ale osób liczących na poprawę jest tyle samo (8%), co przed miesiącem. Zmalała natomiast (o 6 punktów, do 55%) grupa badanych, którzy sądzą, że w dziedzinie polityki nic się nie zmieni. Pogorszyły się także prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej - pesymizm w tej sprawie wyraża 29% ankietowanych (wzrost o 5 punktów), poprawy oczekuje 12% (spadek o 3 punkty), a połowa (50%) nie przewiduje zmian.

Początek marca przyniósł znaczne pogorszenie się nastrojów społecznych. Nie bez znaczenia jest zapewne fakt, że z terminem realizacji naszego sondażu¹ zbiegł się nieoczekiwany rozpad koalicji rządowej. Obecne wskaźniki nastrojów są zbliżone do notowanych w okresie ich załamania się w grudniu i daleko odbiegają zarówno od wyraźnie lepszych ocen i prognoz ze stycznia, jak i nieco gorszych - z lutego. Pogorszenie się ocen dotyczy głównie rozwoju ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej, w mniejszym stopniu - sytuacji gospodarczej i kondycji zakładów pracy. Niewiele się zmieniły oceny i prognozy dotyczące warunków życia respondentów i ich rodzin.

OCENY

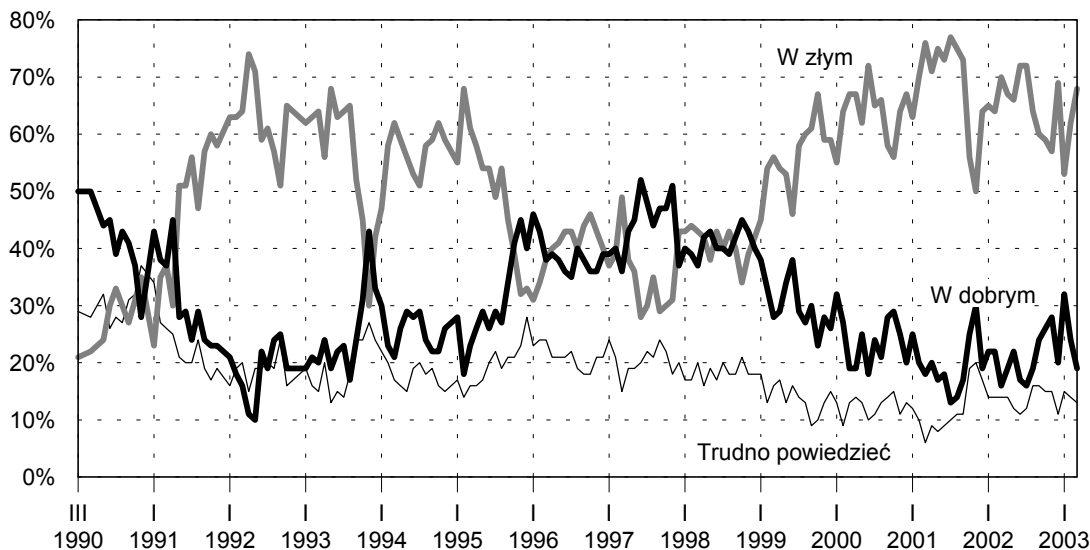
W porównaniu z pomiarem lutowym pogorszyły się opinie o rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju**. Ci, którzy uważają, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, stanowią niespełna jedną piątą ogółu badanych (19% - spadek o 5 punktów). Natomiast ponad dwie trzecie (68% - wzrost o 6 punktów) negatywnie ocenia rozwój sytuacji w kraju. Co ósmy respondent (13%) nie ma w tej sprawie wyrobionej opinii.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskaźania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
W dobrym	16	19	22	17	16	19	24	26	28	20	32	24	19
W złym	70	67	66	72	72	64	60	59	57	69	53	62	68
Trudno powiedzieć	14	14	12	11	12	16	16	15	15	11	15	14	13

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (154) przeprowadzono w dniach 1-4 marca 2003 roku na liczącej 975 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Pogorszenie się opinii o rozwoju sytuacji w Polsce (spadek odsetka ocen dobrych i/lub wzrost odsetka ocen złych) widoczne jest we wszystkich elektoratach ugrupowań politycznych, z wyjątkiem Samoobrony. Trzeba jednak podkreślić, że potencjalni wyborcy tej partii już miesiąc temu byli w tej sprawie najbardziej krytyczni i nadal należą do elektoratów najgorzej oceniających kierunek rozwoju sytuacji w kraju.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju***									
	dobry					zły				
	XI	XII	I	II	III	XI	XII	I	II	III
	2002		2003			2002		2003		
	w procentach									
SLD-UP	50	38	49	39	33	34	50	37	40	46
PSL**	23	17	41	34	31	61	75	44	53	57
PO RP	52	37	49	34	34	40	44	40	47	64
PiS	25	11	41	27	20	55	77	46	63	73
LPR**	8	13	23	21	5	77	83	68	69	88
Samoobrona	17	19	13	14	15	72	74	69	79	73
Niezdecydowani, na kogo głosować	23	16	17	20	14	62	69	60	60	70
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	21	15	26	21	14	63	75	59	67	48

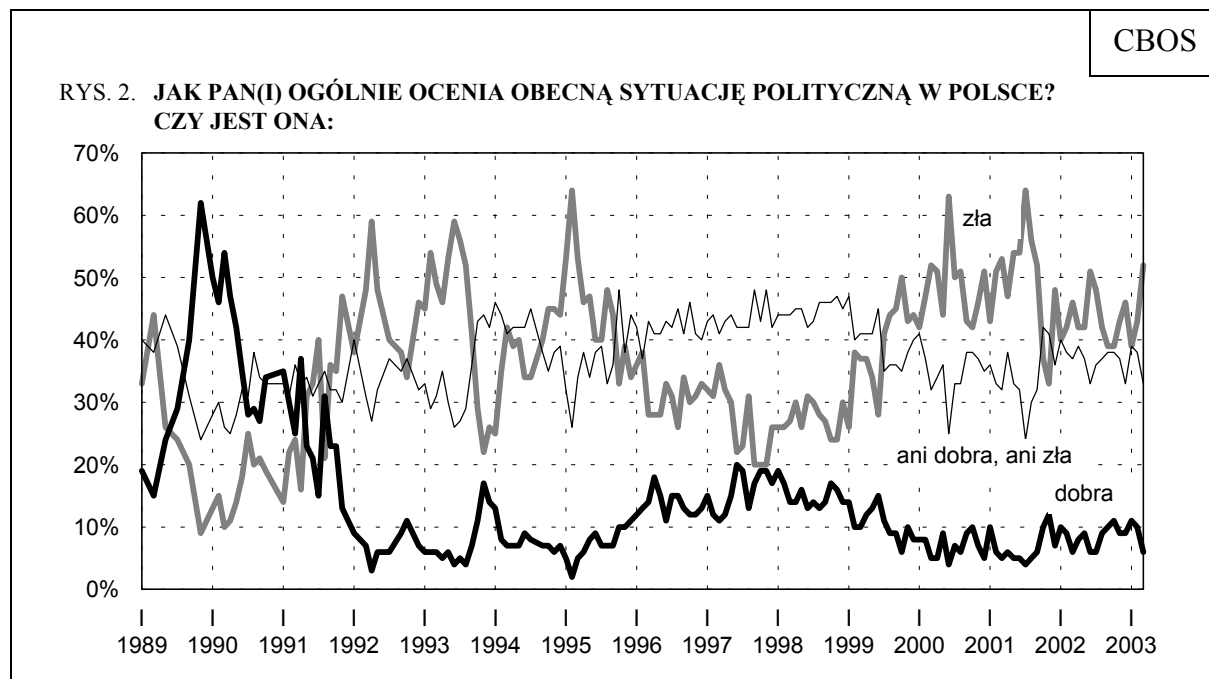
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych
** Dane dotyczące tych partii należy traktować z ostrożnością, ze względu na niewielką liczebność ich sympatyków w badanej próbie.
*** Pominięto „trudno powiedzieć”

Większe lub mniejsze pogorszenie się nastrojów zauważalne jest we wszystkich grupach społeczno-zawodowych. Obecnie negatywne opinie o rozwoju sytuacji w Polsce najczęściej wyrażają renciści, rolnicy, robotnicy i pracownicy umysłowi niższego szczebla. Im wyższy jest poziom wykształcenia respondentów oraz lepsza ich sytuacja materialna, tym mniej wystawiają oni złych ocen rozwoju sytuacji w kraju, a więcej dobrych (zob. tabele aneksowe).

W stosunku do lutego wzrósł także krytycyzm w opiniach o **sytuacji politycznej**. Już ponad połowa badanych (52% - wzrost o 9 punktów) ocenia tę sytuację negatywnie, a tylko 6% - pozytywnie; co trzeci respondent (33%) uznaje ją za przeciętną.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
– dobra	6	8	9	6	6	9	10	11	9	9	11	10	6
– ani dobra, ani zła	37	39	37	33	36	37	38	38	37	33	39	38	33
– zła	46	42	42	51	48	42	39	39	43	46	39	43	52
Trudno powiedzieć	11	11	12	10	9	12	13	11	11	12	11	10	9

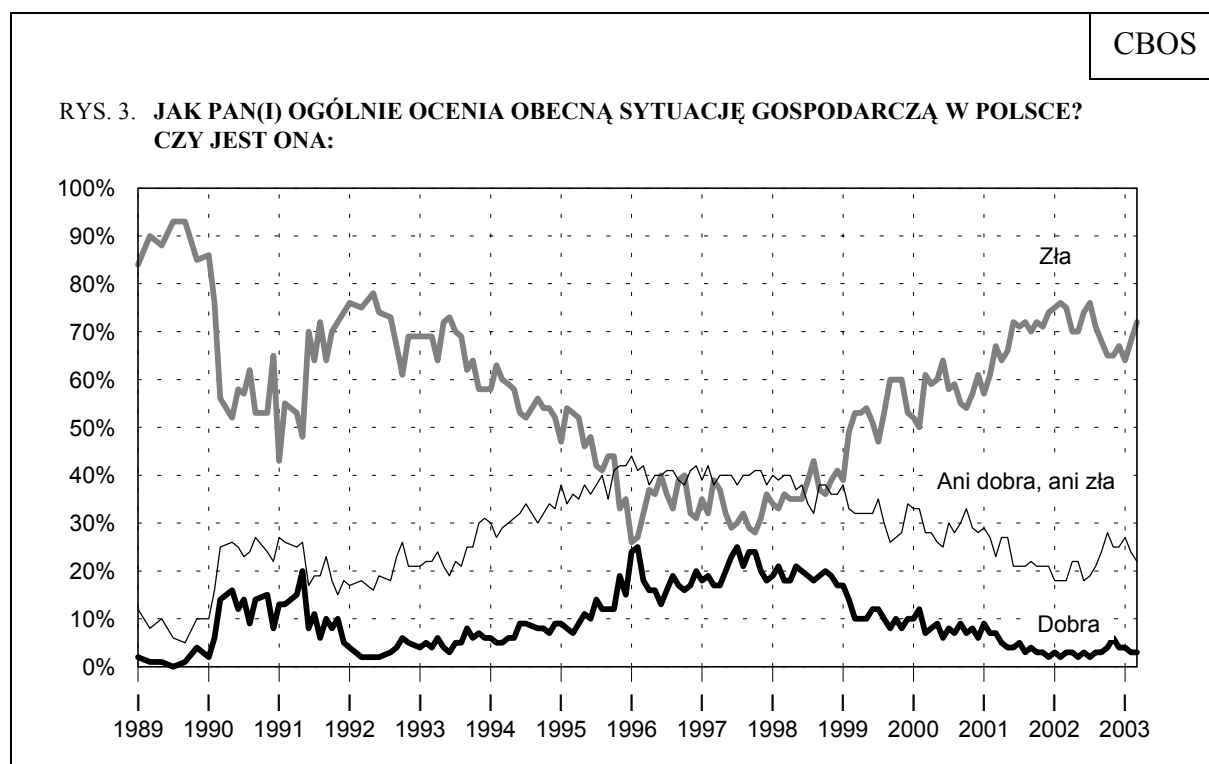

Pominięto „trudno powiedzieć”

W mniejszym stopniu pogorszyły się oceny **sytuacji gospodarczej**. Krytyczne opinie na temat stanu gospodarki wyraża blisko trzy czwarte badanych (72% - wzrost o 4 punkty), ponad jedna piąta (22%) uważa ją za przeciętną i tylko 3% ocenia ją pozytywnie.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
– dobra	3	3	2	3	2	3	3	4	6	4	4	3	3
– ani dobra, ani zła	18	22	22	18	19	21	24	28	25	25	27	24	22
– zła	75	70	70	74	76	71	68	65	65	67	64	68	72
Trudno powiedzieć	4	5	6	5	3	4	5	3	4	3	5	4	4

Nieco gorsze niż przed miesiącem są także opinie pracujących o kondycji ich **zakładów pracy** - z 29% do 34% wzrosła liczba osób określających ją jako złą. Co trzeci badany (33%) twierdzi, iż jest przeciętna, a nieco mniej (31% - spadek o 2 punkty) uważa, że jest dobra.

Tabela 5

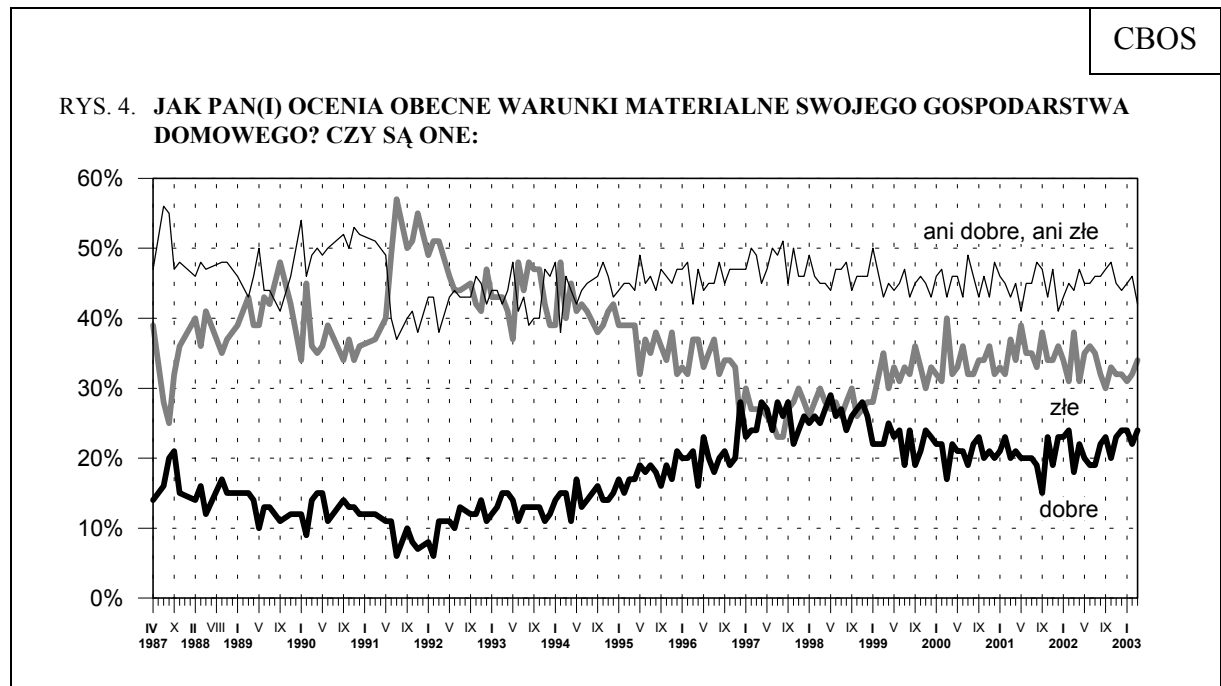
Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	442	463	484	489	477	450	542	550	478	439	488	460	411
– dobra	29	36	30	29	31	31	30	35	39	34	38	33	31
– ani dobra, ani zła	32	35	36	35	31	30	33	33	30	31	29	36	33
– zła	36	28	31	34	35	36	35	30	29	33	31	29	34
Trudno powiedzieć	3	1	3	2	3	3	2	2	3	2	3	1	2
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
– dobra	34	40	33	37	38	35	40	42	44	42	48	37	32
– ani dobra, ani zła	34	38	37	37	37	26	32	32	29	29	22	33	35
– zła	32	22	29	24	22	33	26	24	26	28	27	28	30
Trudno powiedzieć	1	0	1	2	3	6	2	2	1	1	3	2	3
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
– dobra	42	40	26	28	23	35	30	37	60	39	42	36	35
– ani dobra, ani zła	25	28	44	37	27	26	33	35	22	37	36	50	33
– zła	32	32	27	35	50	37	35	25	18	22	20	12	32
Trudno powiedzieć	1	0	3	0	0	2	1	3	0	2	1	2	0
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
– dobra	30	43	38	35	35	37	29	34	34	34	36	37	38
– ani dobra, ani zła	38	31	33	37	34	32	37	35	33	38	34	39	36
– zła	30	23	26	27	29	31	31	29	27	26	27	24	26
Trudno powiedzieć	2	3	3	1	2	0	3	3	6	2	3	0	0
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
– dobra	4	8	8	0	4	7	2	6	1	6	9	3	2
– ani dobra, ani zła	26	51	37	27	16	45	25	21	34	4	19	21	22
– zła	64	41	55	71	79	47	72	73	61	88	71	76	75
Trudno powiedzieć	6	0	0	3	0	1	1	0	4	2	1	0	1

Sytuację w swoim miejscu pracy stosunkowo najlepiej oceniają pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem, a znacznie gorzej niż inni - właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych. Odsetek negatywnych opinii najbardziej zwiększył się wśród zatrudnionych w spółkach o własności prywatnej i państwowej.

W porównaniu z lutym oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów nie zmieniły się w sposób istotny - są one stabilne od wielu miesięcy. Obecnie niemal co czwarty badany (24%) uznaje je za dobre, ponad dwie piąte (42%) - za przeciętne, a jedna trzecia (34%) uważa, że są złe.

Tabela 6

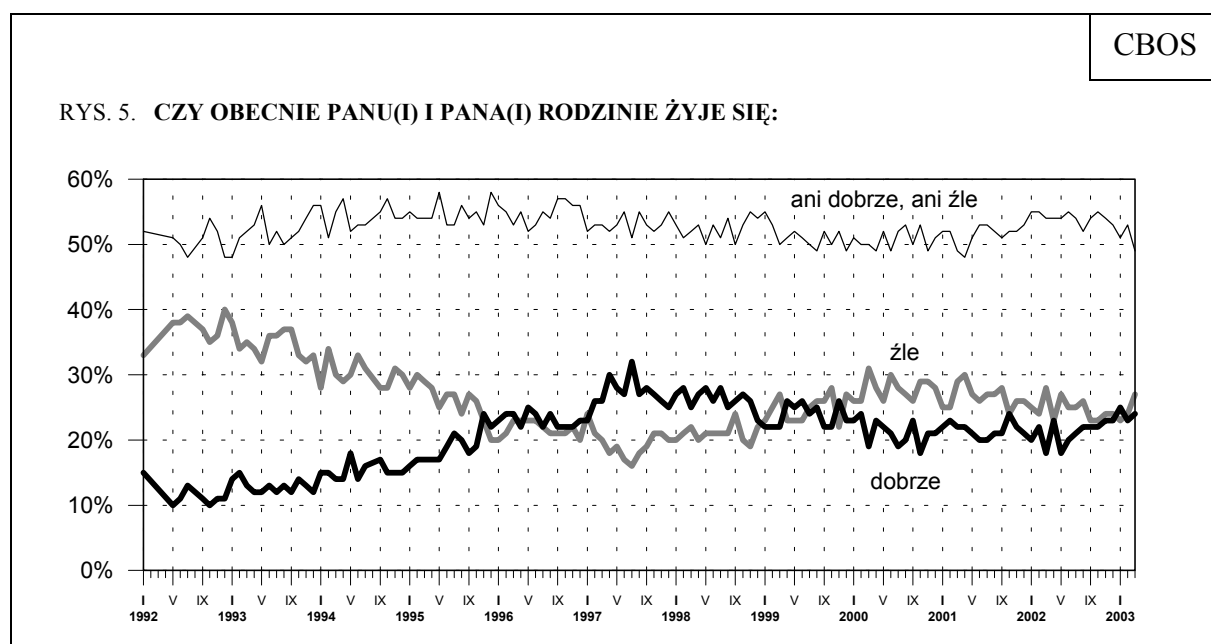
Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
– dobre	18	22	20	19	19	22	23	20	23	24	24	22	24
– ani dobre, ani złe	44	47	45	45	46	46	47	48	45	44	45	46	42
– złe	38	31	35	36	35	32	30	33	32	32	31	32	34

Stabilne są także ogólne opinie ankietowanych o tym, **jak się żyje im i ich rodzinom** - pogorszenie się ocen mieści się w granicach błędu statystycznego (24% ocen dobrych, 49% przeciętnych, 27% negatywnych).

Tabela 7

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
– dobrze	18	23	18	20	21	22	22	22	23	23	25	23	24
– ani dobrze, ani źle	54	54	54	55	54	52	54	55	54	53	51	53	49
– źle	28	23	27	25	25	26	23	23	24	24	23	24	27
Trudno powiedzieć	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Pominięto „trudno powiedzieć”

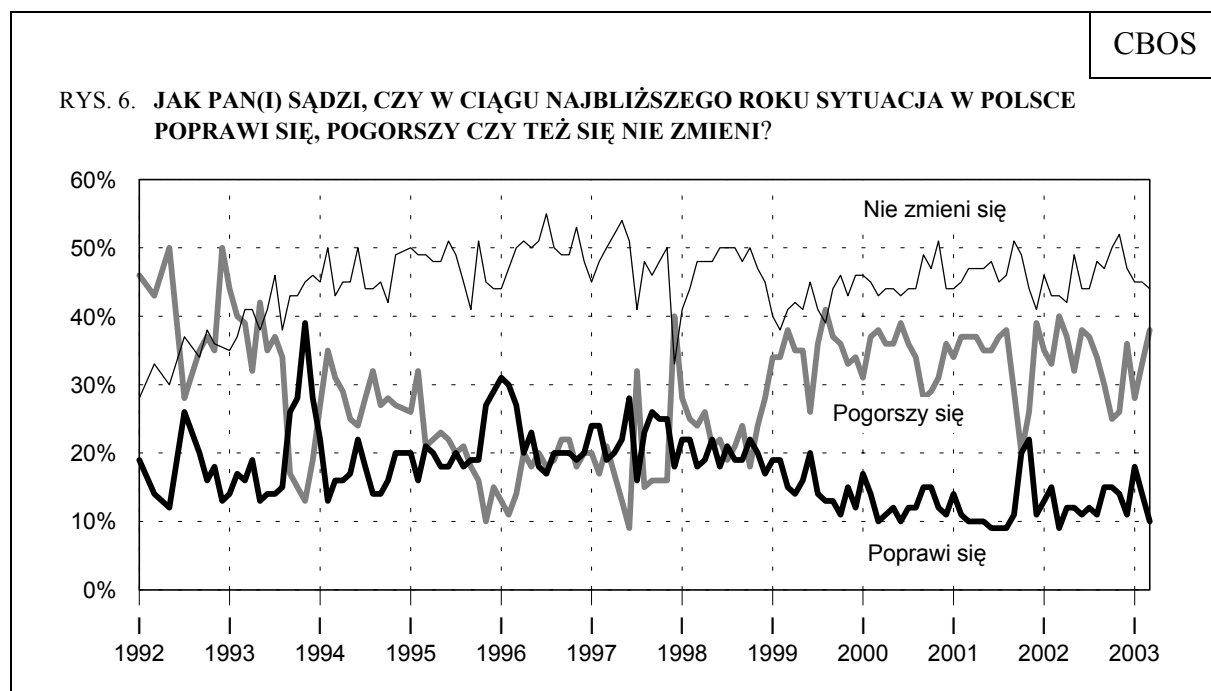
Zarówno oceny warunków materialnych gospodarstw domowych, jak i ogólnych warunków życia są silnie zróżnicowane społecznie i wyraźnie zależne od poziomu wykształcenia oraz wysokości dochodów ankietowanych (zob. tabele aneksowe). Opinie negatywne najczęściej wyrażają bezrobotni, mieszkańcy wsi i renciści.

PRZEWIDYWANIA

Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju**. W porównaniu z poprzednim sondażem wzrósł (o 5 punktów, do 38%) odsetek osób spodziewających się pogorszenia sytuacji w ciągu najbliższego roku. Nadal najwięcej badanych (44%) uważa, że nic się nie zmieni, a tylko co dziesiąty (10% - spadek o 4 punkty) oczekuje zmian na lepsze.

Tabela 8

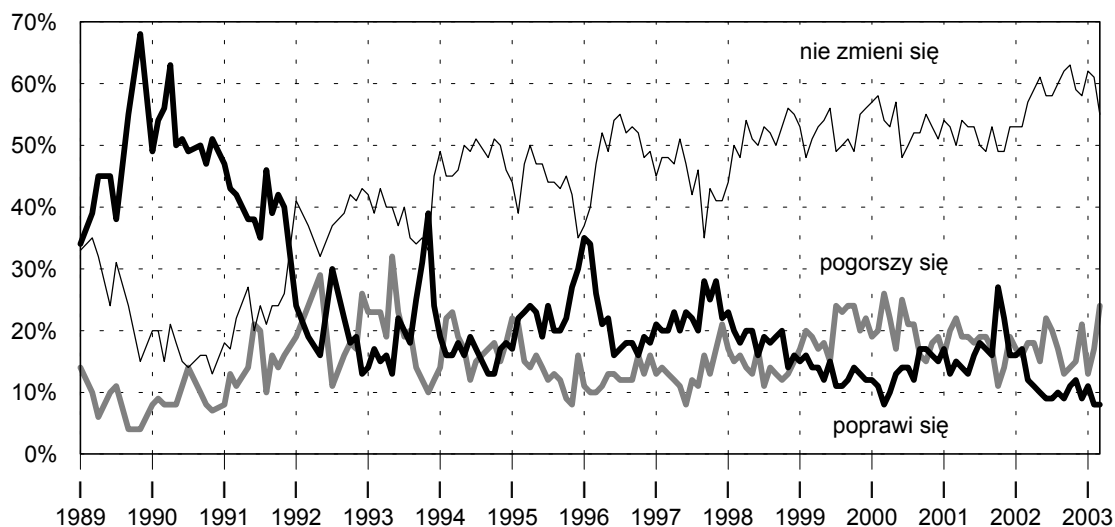
Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
Poprawi się	9	12	12	11	12	11	15	15	14	11	18	14	10
Nie zmieni się	43	42	49	44	44	48	47	50	52	47	45	45	44
Pogorszy się	40	37	32	38	37	34	30	25	26	36	28	33	38
Trudno powiedzieć	7	9	7	7	7	7	8	10	8	6	9	8	7

Pominięto „trudno powiedzieć”

CBOS

RYS. 7. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE:

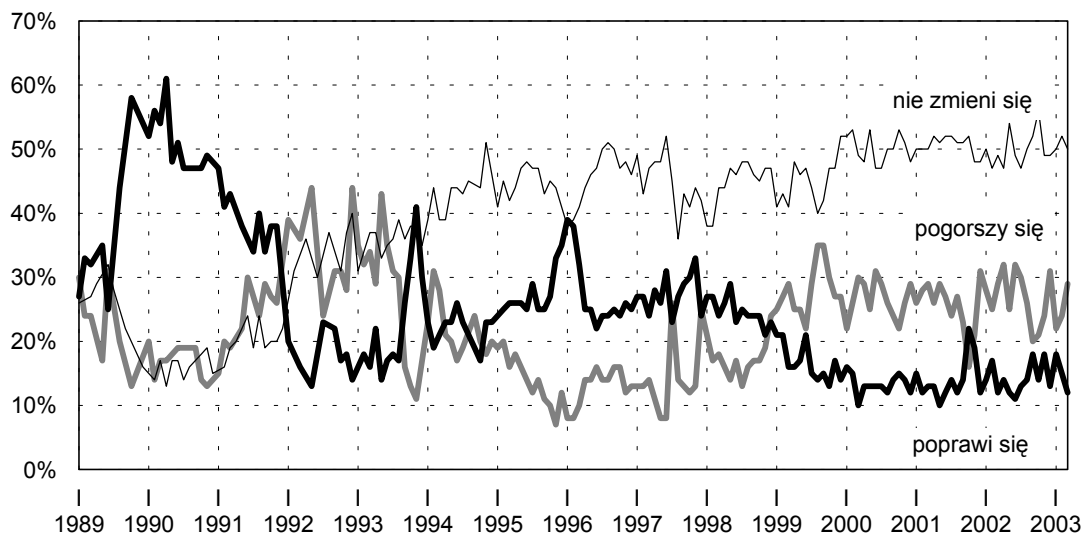
Pominięto „trudno powiedzieć”

Pogorszyły się przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej** w ciągu najbliższego roku - pesymizm w tej sprawie wyraża 29% ankietowanych (wzrost o 5 punktów), poprawy oczekuje 12% (spadek o 3 punkty), a połowa (50%) nie przewiduje zmian.

Tabela 11

Tabela 1														
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	
	2002										2003			
	w procentach													
– poprawi się	12	14	12	11	13	14	18	14	18	13	18	15	12	
– nie zmieni się	49	47	54	49	47	50	52	56	49	49	50	52	50	
– pogorszy się	29	32	25	32	30	26	20	21	24	31	22	24	29	
Trudno powiedzieć	10	7	9	8	10	10	11	9	10	8	10	9	10	

RYS. 8. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Prognozy **sytuacji w zakładach pracy** w zasadzie się nie zmieniły - tyle samo pracujących co przed miesiącem liczy na poprawę (9%), większość zaś (60%) sądzi, że nie będzie zmian; pesymistów jest tylko nieznacznie więcej niż w lutym (wzrost z 21% do 23%).

Przewidywania dotyczące sytuacji w miejscach pracy respondentów są najbardziej pesymistyczne wśród rolników, a najbardziej optymistyczne - wśród pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem.

Tabela 12

tablica 12

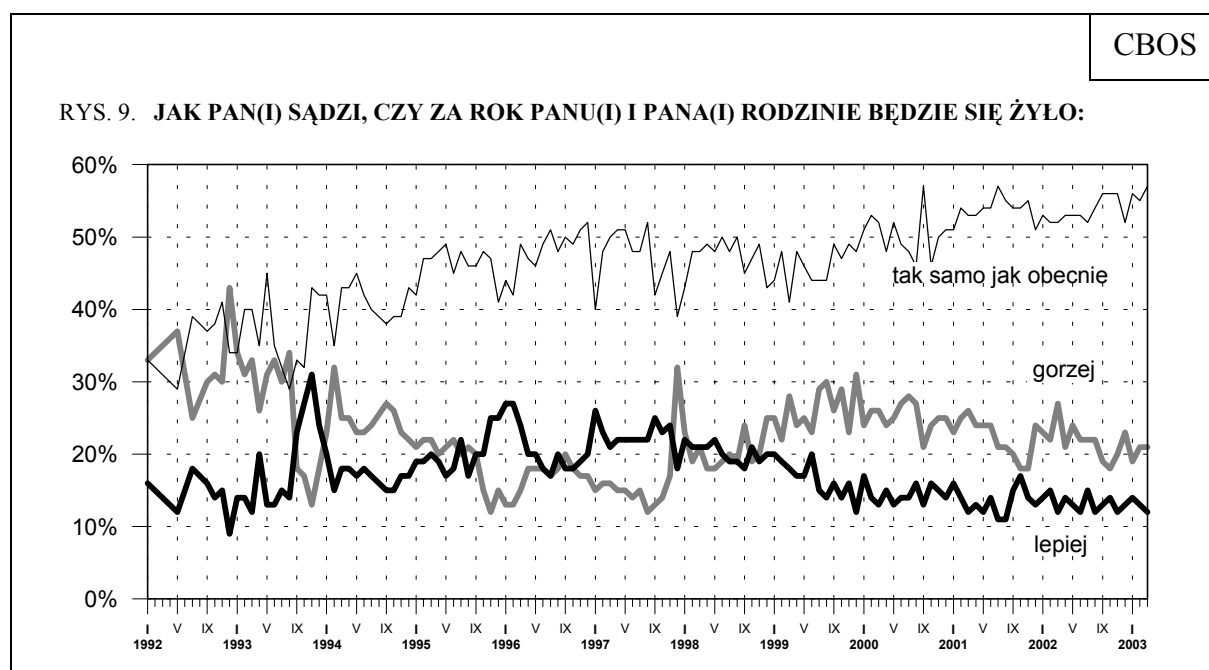
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	442	471	484	492	480	451	543	548	477	443	495	468	416
– poprawi się	9	13	11	10	11	10	12	11	15	13	11	9	9
– pozostanie bez zmian	56	53	55	57	57	55	55	61	60	58	58	62	60
– pogorszy się	27	23	24	22	21	22	23	20	18	21	18	21	23
Trudno powiedzieć	8	11	10	11	11	13	10	8	7	8	13	8	8
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
– poprawi się	5	5	10	6	9	7	8	11	7	12	4	6	5
– pozostanie bez zmian	61	62	59	59	62	56	63	59	73	61	68	64	63
– pogorszy się	29	26	27	27	19	24	22	24	17	21	18	22	25
Trudno powiedzieć	5	7	4	8	10	14	8	6	3	6	10	8	7
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
– poprawi się	9	14	9	14	15	12	15	16	22	13	18	7	7
– pozostanie bez zmian	54	47	61	50	46	52	41	64	61	65	51	65	61
– pogorszy się	31	27	17	20	35	24	30	13	10	15	22	21	28
Trudno powiedzieć	7	12	13	16	4	12	14	8	7	7	9	7	5
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
– poprawi się	14	21	11	14	14	13	16	13	22	16	16	15	16
– pozostanie bez zmian	61	50	56	62	60	60	53	61	46	58	55	65	62
– pogorszy się	16	16	23	14	14	17	19	16	21	17	13	14	17
Trudno powiedzieć	9	13	10	11	11	10	12	10	11	9	16	6	5
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
– poprawi się	8	1	14	6	5	8	7	0	7	3	0	6	6
– pozostanie bez zmian	39	55	37	51	53	51	58	64	60	47	53	55	49
– pogorszy się	46	34	32	33	33	30	32	28	28	50	31	37	36
Trudno powiedzieć	7	9	18	11	10	11	3	8	5	0	16	2	9

Nie zmieniły się też w istotny sposób przewidywania dotyczące **ogólnych warunków życia** respondentów i ich rodzin: co ósmy badany (12%) uważa, że za rok będzie się żyło lepiej, co piąty (21%) jest przeciwnego zdania, a prawie trzy piąte (57%) sądzi, że nic się pod tym względem nie zmieni.

Obawy, że będzie się żyło gorzej, są tym częstsze, im gorsza sytuacja materialna ankietowanych. Również im niższy jest poziom wykształcenia respondentów, tym większy ich odsetek obawia się pogorszenia warunków życia.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2002										2003		
	w procentach												
– lepiej	12	14	13	12	15	12	13	14	12	13	14	13	12
– tak samo	52	53	53	53	52	54	56	56	56	52	56	55	57
– gorzej	27	21	24	22	22	22	19	18	20	23	19	21	21
Trudno powiedzieć	9	12	11	13	11	12	12	12	11	12	11	11	10

Pominięto „trudno powiedzieć”

Wydarzenia polityczne i napięcia społeczne ostatniego okresu wyraźnie odbiły się na nastrojach Polaków. Na pogorszenie się nastrojów społecznych przypuszczalnie miał wpływ nie tylko rozpad koalicji rządzącej, ale także inne czynniki, np.: zeznania osób przesłuchiowanych przez sejmową komisję badającą tzw. sprawę Rywina, protesty społeczne, zwłaszcza rolników blokujących drogi, a ponadto napięta sytuacja międzynarodowa.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?
(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	68	13	974
Płeć				
Mężczyźni	21	66	13	465
Kobiety	17	70	14	509
Wiek				
18-24 lat	27	58	15	151
25-34	17	69	14	176
35-44	16	70	14	198
45-54	16	75	9	181
55-64	21	69	10	98
65 lat i więcej	18	64	18	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	18	69	13	357
Miasto do 20 tys.	22	62	16	139
20-100 tys.	20	74	6	182
101-500 tys.	15	68	17	189
501 tys. i więcej mieszk.	23	60	17	107
Wykształcenie				
Podstawowe	15	74	12	263
Zasadnicze zawodowe	18	71	12	253
Średnie	22	64	15	337
Wyższe	23	60	17	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	23	65	13	66
Prac. umysł. niż. szczebla	12	74	13	81
Pracownicy fiz.- umysł.	22	65	13	77
Robotnicy wykwalifikowani	20	74	6	72
Robotnicy niewykwalifik.	10	81	8	31
Rolnicy	7	75	18	47
Pracujący na własny rach.	23	66	11	37
Bierni zawodowo				
Rencisci	13	78	9	95
Emeryci	21	60	19	182
Uczniowie i studenci	34	49	16	89
Bezrobotni	17	72	11	161
Gospodynie domowe i inni	7	73	20	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	16	71	12	151
spółce właścicieli	17	70	13	71
prywatnych i państwa	24	65	11	155
sekt. pryw. poza rolnict.	11	71	18	52
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	16	71	13	124
300-399	14	71	15	73
400-599	16	74	10	155
600-800	22	66	12	149
Powyżej 800 zł	26	62	12	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	72	12	328
Średnie	16	70	13	411
Dobre	27	58	15	234
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	65	15	43
Raz w tygodniu	17	69	14	478
1-2 razy w miesiącu	19	68	13	154
Kilka razy w roku	17	72	11	193
W ogóle nie uczestniczy	29	55	16	105
Poglądy polityczne				
Lewica	25	61	14	217
Centrum	19	68	13	276
Prawica	20	72	8	244
Trudno powiedzieć	11	70	20	234

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	33	52	9	974
Płeć					
Mężczyźni	7	32	55	6	465
Kobiety	4	34	50	12	510
Wiek					
18-24 lat	4	43	45	7	151
25-34	7	31	57	5	175
35-44	3	32	58	7	198
45-54	5	33	56	6	182
55-64	11	30	47	12	98
65 lat i więcej	5	30	45	20	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	30	48	15	358
Miasto do 20 tys.	3	35	54	9	139
20-100 tys.	5	36	55	4	182
101-500 tys.	6	33	55	6	189
501 tys. i więcej mieszk.	6	35	56	3	106
Wykształcenie					
Podstawowe	2	28	49	21	263
Zasadnicze zawodowe	8	38	46	7	252
Średnie	6	32	57	4	338
Wyższe	5	35	59	1	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	4	28	68	0	66
Prac. umysł. niż. szczebla	6	30	58	6	81
Pracownicy fiz.-umysł.	8	32	57	3	77
Robotnicy wykwalifikowani	4	22	67	7	72
Robotnicy niewykwalifik.	8	25	55	12	31
Rolnicy	2	33	49	15	47
Pracujący na własny rach.	6	36	58	0	36
Bierni zawodowo					
Renciści	3	29	47	21	96
Emeryci	7	32	47	13	182
Uczniowie i studenci	5	43	47	6	89
Bezrobotni	4	39	51	7	161
Gospodynie domowe i inni	16	42	24	18	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	5	25	65	5	151
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	3	29	64	5	71
sekt. pryw. poza rolnict.	8	34	55	3	154
prywatnym gosp. rolnym	2	36	47	15	52
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	4	36	52	7	124
300-399	5	20	64	11	73
400-599	6	36	51	7	155
600-800	8	22	58	12	149
Powyżej 800 zł	6	41	50	2	143
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	24	59	12	328
Średnie	4	37	50	9	412
Dobre	9	39	46	5	233
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	31	41	18	42
Raz w tygodniu	5	36	50	9	479
1-2 razy w miesiącu	3	36	52	9	154
Kilka razy w roku	6	27	59	8	193
W ogóle nie uczestniczy	8	29	56	7	105
Poglądy polityczne					
Lewica	10	38	47	5	217
Centrum	4	33	57	7	276
Prawica	8	29	59	4	245
Trudno powiedzieć	2	32	44	21	234

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	22	72	4	975
Płeć					
Mężczyźni	1	21	75	3	465
Kobiety	4	23	69	5	510
Wiek					
18-24 lat	4	33	59	4	151
25-34	2	19	77	2	176
35-44	2	24	72	2	198
45-54	4	22	73	1	182
55-64	2	19	73	6	98
65 lat i więcej	1	16	74	9	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	18	75	4	358
Miasto do 20 tys.	2	23	70	5	139
20-100 tys.	1	25	73	1	182
101-500 tys.	4	26	66	4	189
501 tys. i więcej mieszk.	3	24	70	4	107
Wykształcenie					
Podstawowe	1	17	74	9	263
Zasadnicze zawodowe	4	26	67	5	253
Średnie	2	24	72	2	338
Wyższe	2	23	75	0	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	4	22	74	0	66
Prac. umysł. niż. szczebla	2	20	76	2	81
Pracownicy fiz.-umysł.	2	29	69	0	77
Robotnicy wykwalifikowani	2	28	65	5	72
Robotnicy niewykwalifik.	6	21	70	3	31
Rolnicy	8	17	73	2	47
Pracujący na własny rach.	0	28	70	2	37
Bierni zawodowo					
Renciści	2	10	79	9	96
Emeryci	1	19	73	7	182
Uczniowie i studenci	3	31	62	4	89
Bezrobotni	2	22	74	1	161
Gospodynie domowe i inni	2	36	57	6	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	4	24	72	0	151
społec. właścicieli					
prywatnych i państwa	4	20	76	1	71
sekt. prywat. poza rolnict.	2	26	68	4	155
prywatnym gośp. rolnym	8	20	71	1	52
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	2	18	76	3	124
300-399	5	23	69	3	73
400-599	2	21	73	4	155
600-800	3	23	67	6	149
Powyżej 800 zł	3	27	69	1	143
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	15	79	4	328
Średnie	2	24	71	4	412
Dobre	5	31	61	3	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	2	30	55	13	43
Raz w tygodniu	3	21	74	2	479
1-2 razy w miesiącu	2	25	67	5	154
Kilka razy w roku	1	21	74	4	193
W ogóle nie uczestniczy	2	23	69	5	105
Poglądy polityczne					
Lewica	1	26	71	2	217
Centrum	3	19	75	3	276
Prawica	4	19	75	2	245
Trudno powiedzieć	1	26	65	8	234

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?
Czy jest ona:

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	33	34	2	411
Płeć					
Mężczyźni	32	32	34	2	217
Kobiety	30	35	34	2	194
Wiek					
18-24 lat	74	24	2	0	21
25-34	31	41	28	0	108
35-44	29	31	40	0	149
45-54	24	31	40	5	98
55-64	38	33	26	3	28
65 lat i więcej	16	23	40	21	8
Miejsce zamieszkania					
Wies	28	26	45	1	137
Miasto do 20 tys.	34	44	16	5	55
20-100 tys.	22	48	29	2	80
101-500 tys.	40	36	24	0	86
501 tys.i więcej mieszk.	35	13	49	3	53
Wykształcenie					
Podstawowe	16	30	43	10	34
Zasadnicze zawodowe	27	35	36	1	123
Średnie	34	31	34	1	169
Wyższe	37	35	26	1	85
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	34	26	1	64
Prac. umysł. niż. szczebla	36	28	36	0	79
Pracownicy fiz. - umysł.	41	38	21	0	76
Robotnicy wykwalifikowani	33	35	28	4	72
Robotnicy niewykwalifik.	28	48	24	0	30
Rolnicy	2	18	80	1	42
Pracujący na własny rach.	22	42	37	0	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	35	30	3	149
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	35	33	32	0	66
sekt. pryw. poza rolnict.	38	36	26	0	145
prywatnym gosp. rolnym	2	22	75	1	44
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	4	28	66	2	38
300-399	24	32	36	8	34
400-599	32	43	24	0	62
600-800	35	31	33	1	62
Powyżej 800 zł	47	23	28	2	79
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	29	54	4	106
Średnie	29	40	29	1	184
Dobre	50	26	24	1	121
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	15	51	6	14
Raz w tygodniu	28	39	32	1	199
1-2 razy w miesiącu	40	28	31	1	68
Kilka razy w roku	28	30	38	3	92
W ogóle nie uczestniczy	38	27	34	1	38
Poglądy polityczne					
Lewica	37	31	31	1	93
Centrum	28	41	30	1	136
Prawica	29	33	35	4	112
Trudno powiedzieć	32	21	45	2	70

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:

(%)

	złe	ani dobre, ani złe	dobrze	Liczba osób
Ogółem	34	42	24	974
Płeć				
Mężczyźni	34	40	26	465
Kobiety	33	45	22	510
Wiek				
18-24 lat	29	33	38	151
25-34	33	35	32	176
35-44	32	44	24	198
45-54	40	42	18	182
55-64	35	48	17	98
65 lat i więcej	33	53	14	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	44	44	13	358
Miasto do 20 tys.	31	39	31	139
20-100 tys.	30	39	31	182
101-500 tys.	28	46	26	189
501 tys. i więcej mieszk.	20	41	39	107
Wykształcenie				
Podstawowe	43	44	13	263
Zasadnicze zawodowe	39	45	16	253
Średnie	31	41	29	337
Wyższe	11	38	50	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	6	36	57	66
Prac. umysł. niż. szczebla	13	36	50	81
Pracownicy fiz.-umysł.	31	49	20	77
Robotnicy wykwalifikowani	37	47	16	72
Robotnicy niewykwalifik.	39	42	19	31
Rolnicy	42	50	7	47
Pracujący na własny rach.	14	56	30	36
Bierni zawodowo				
Rencisci	48	46	5	96
Emeryci	29	52	19	182
Uczniowie i studenci	23	30	46	89
Bezrobotni	59	29	12	161
Gospodynie domowe i inni	30	47	24	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	21	43	36	151
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	27	47	26	71
sekt. pryw. poza rolnict.	26	40	34	154
prywatnym gosp. rolnym	43	50	7	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	67	30	3	124
300-399	58	33	9	73
400-599	42	39	19	155
600-800	20	53	26	149
Powżej 800 zł	10	38	52	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	100	0	0	328
Średnie	0	100	0	412
Dobre	0	0	100	234
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	30	52	18	43
Raz w tygodniu	35	45	21	478
1-2 razy w miesiącu	33	38	29	154
Kilka razy w roku	33	41	25	193
W ogóle nie uczestniczy	33	35	32	105
Poglądy polityczne				
Lewica	27	48	25	217
Centrum	35	41	23	276
Prawica	31	41	28	245
Trudno powiedzieć	41	40	20	234

Tabela 6. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	49	27	0	974
Płeć					
Meżczyźni	25	49	26	0	464
Kobiety	23	49	27	0	510
Wiek					
18-24 lat	41	48	11	1	149
25-34	33	42	26	0	176
35-44	25	47	27	1	198
45-54	16	52	32	0	182
55-64	17	53	30	0	98
65 lat i więcej	12	54	34	0	169
Miejsce zamieszkania					
Wies	15	49	35	0	357
Miasto do 20 tys.	29	46	24	1	139
20-100 tys.	34	44	22	0	182
101-500 tys.	24	54	22	1	189
501 tys.i więcej mieszk.	30	50	19	0	107
Wykształcenie					
Podstawowe	16	44	41	0	262
Zasadnicze zawodowe	19	48	34	0	233
Średnie	28	54	18	1	338
Wyższe	44	49	8	0	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	56	38	6	0	66
Prac.umysł.niz.szczebła	43	49	7	1	81
Pracownicy fiz.-umysł.	19	63	18	0	77
Robotnicy wykwalifikowani	16	60	24	0	72
Robotnicy niewykwalifik.	22	44	34	0	31
Rolnicy	14	48	38	0	47
Pracujący na własny rach.	28	59	14	0	37
Bierni zawodowo					
Renciści	10	50	39	0	96
Emeryci	18	54	29	0	182
Uczniowie i studenci	46	47	7	0	88
Bezrobotni	13	36	49	1	161
Gospodynie domowe i inni	26	44	30	0	35
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	32	56	11	1	151
społce właścicieli	29	54	17	0	71
prywatnych i państwa	31	48	21	0	155
sekt. pryw. poza rolnict.	12	49	38	0	52
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	6	31	63	0	124
300-399	12	45	42	1	73
400-599	23	51	25	1	155
600-800	20	64	16	0	149
Powyżej 800 zł	47	43	9	0	143
Ocena własnych war. mater.					
Źle	5	32	64	0	328
Średnie	9	78	12	0	412
Dobre	78	21	0	0	233
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	54	26	0	43
Raz w tygodniu	23	50	26	0	478
1-2 razy w miesiącu	28	40	31	1	154
Kilka razy w roku	22	51	27	0	193
W ogóle nie uczestniczy	27	48	24	1	105
Poglądy polityczne					
Lewica	22	52	26	0	217
Centrum	29	47	24	0	276
Prawica	25	53	21	1	245
Trudno powiedzieć	19	43	38	0	232

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni? (%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	44	38	7	975
Płeć					
Mężczyźni	12	40	41	7	465
Kobiety	9	48	35	8	510
Wiek					
18-24 lat	15	49	31	4	151
25-34	12	40	44	4	176
35-44	11	43	40	6	198
45-54	6	46	43	5	182
55-64	10	45	33	12	98
65 lat i więcej	8	42	35	15	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	41	40	8	358
Miasto do 20 tys.	8	47	38	7	139
20-100 tys.	11	47	36	7	182
101-500 tys.	9	42	40	8	189
501 tys. i więcej mieszk.	12	49	34	5	107
Wykształcenie					
Podstawowe	8	42	37	13	263
Zasadnicze zawodowe	12	44	38	6	253
Średnie	10	47	38	5	338
Wyższe	14	41	40	4	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	44	44	3	66
Prac. umysł. niż. szczebla	5	47	42	5	81
Pracownicy fiz.-umysł.	12	43	38	7	77
Robotnicy wykwalifikowani	13	34	49	5	72
Robotnicy niewykwalifik.	3	32	62	3	31
Rolnicy	3	47	45	5	47
Pracujący na własny rach.	10	46	38	6	37
Bierni zawodowo					
Renciści	7	46	33	14	96
Emeryci	10	47	30	13	182
Uczniowie i studenci	9	58	29	4	89
Bezrobotni	18	37	42	3	161
Gospodynie domowe i inni	12	42	31	15	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	35	48	8	151
społec. właścicieli					
prywatnych i państwa	9	51	38	2	71
sekt. pryw. poza rolnict.	11	43	43	4	155
prywatnym gosp. rolnym	2	47	45	6	52
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	6	44	43	7	124
300-399	11	41	41	7	73
400-599	12	45	35	7	155
600-800	11	42	38	8	149
Powyżej 800 zł	12	49	35	3	143
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	39	44	8	328
Średnie	12	46	34	8	412
Dobre	11	48	37	5	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	37	34	22	43
Raz w tygodniu	12	45	37	7	479
1-2 razy w miesiącu	10	51	34	5	154
Kilka razy w roku	8	36	48	8	193
W ogóle nie uczestniczy	12	48	34	6	105
Poglądy polityczne					
Lewica	15	51	30	5	217
Centrum	11	41	42	6	276
Prawica	11	44	40	5	245
Trudno powiedzieć	6	40	40	14	234

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

	(%)				
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	55	24	14	974
Płeć					
Mężczyźni	9	55	25	11	465
Kobiety	7	55	22	16	510
Wiek					
18-24 lat	10	63	16	11	151
25-34	7	66	17	9	175
35-44	10	54	26	10	198
45-54	6	50	33	11	182
55-64	6	56	23	15	98
65 lat i więcej	6	42	24	28	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	49	25	19	358
Miasto do 20 tys.	7	58	21	14	139
20-100 tys.	7	58	24	12	182
101-500 tys.	10	59	22	10	189
501 tys. i więcej mieszk.	9	61	25	5	106
Wykształcenie					
Podstawowe	6	48	19	27	263
Zasadnicze zawodowe	10	53	25	12	252
Średnie	7	62	24	7	338
Wyższe	10	54	29	7	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	53	34	4	66
Prac. umysł. niż. szczebla	8	57	32	2	81
Pracownicy fiz.-umysł.	6	61	27	6	77
Robotnicy wykwalifikowani	10	51	25	14	72
Robotnicy niewykwalifik.	6	45	42	7	31
Rolnicy	0	59	25	16	47
Pracujący na własny rach.	4	73	15	8	36
Bierni zawodowo					
Renciści	4	40	27	28	96
Emeryci	7	48	23	22	182
Uczniowie i studenci	7	75	13	6	89
Bezrobotni	12	55	20	14	161
Gospodynie domowe i inni	16	64	6	14	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	11	49	33	7	151
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	14	48	30	8	71
sekt. prywat. poza rolnict.	3	66	22	9	154
prywatnym gosp. rolnym	0	60	25	15	52
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	5	55	26	14	124
300-399	7	56	21	16	73
400-599	10	63	17	10	155
600-800	6	48	31	14	149
Powyżej 800 zł	7	67	19	8	143
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	52	28	14	328
Średnie	8	56	20	15	412
Dobre	8	57	24	10	233
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	40	31	25	42
Raz w tygodniu	6	56	24	14	479
1-2 razy w miesiącu	12	52	25	11	154
Kilka razy w roku	8	58	20	15	193
W ogóle nie uczestniczy	12	54	25	9	105
Poglądy polityczne					
Lewica	9	58	23	10	217
Centrum	8	60	24	8	276
Prawica	9	56	26	9	245
Trudno powiedzieć	4	45	22	28	234

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	50	29	10	975
Płeć					
Mężczyźni	15	49	30	7	465
Kobiety	9	51	28	12	510
Wiek					
18-24 lat	18	52	20	10	151
25-34	10	57	29	4	176
35-44	12	49	29	9	198
45-54	9	50	35	6	182
55-64	11	49	30	10	98
65 lat i więcej	11	41	29	19	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	46	32	10	358
Miasto do 20 tys.	13	54	22	12	139
20-100 tys.	9	54	30	7	182
101-500 tys.	9	51	29	10	189
501 tys. i więcej mieszk.	22	46	23	9	107
Wykształcenie					
Podstawowe	8	48	26	18	263
Zasadnicze zawodowe	12	53	26	9	253
Średnie	13	48	32	6	338
Wyższe	16	51	30	3	121
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	41	41	3	66
Prac. umysł. niż. szczebla	11	58	28	3	81
Pracownicy fiz.- umysł.	9	52	31	7	77
Robotnicy wykwalifikowani	16	50	22	13	72
Robotnicy niewykwalifik.	0	70	25	4	31
Rolnicy	4	59	28	9	47
Pracujący na własny rach.	19	54	18	10	37
Bierni zawodowo					
Renciści	8	40	32	20	96
Emeryci	13	47	25	14	182
Uczniowie i studenci	20	53	20	7	89
Bezrobotni	12	48	33	8	161
Gospodynie domowe i inni	6	47	39	8	35
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	14	42	37	7	151
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	7	61	28	4	71
sekt. prywat. poza rolnict.	13	58	19	10	155
prywatnym gosp. rolnym	3	62	27	8	52
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	6	47	38	9	124
300-399	9	56	26	10	73
400-599	9	58	22	11	155
600-800	12	47	27	13	149
Powyżej 800 zł	21	51	24	4	143
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	47	33	11	328
Średnie	11	51	27	10	412
Dobre	17	52	24	7	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	40	34	20	43
Raz w tygodniu	9	52	30	8	479
1-2 razy w miesiącu	15	49	27	9	154
Kilka razy w roku	11	48	29	12	193
W ogóle nie uczestniczy	23	47	22	9	105
Poglądy polityczne					
Lewica	17	50	28	5	217
Centrum	11	53	30	6	276
Prawica	14	47	32	6	245
Trudno powiedzieć	5	50	24	21	233